

Podmínka pro rozvíjení čtenářství

Škola vyčleňuje ve svém programu pravidelně dostatek času na čtení přímo ve škole.

Příklad

Pro estetické čtení škola zařadila pravidelné dílny čtení beletrie na prvním, druhém i třetím stupni. Pro věcné čtení zařazuje do každého předmětu práci s textem přímo ve škole a využívá metody, které žákům se zpracováním textů pomáhají. Učitelé ve škole tyto metody znají a umějí účinně používat. Žáci čtou nejen texty z učebnice, ale z mnoha dalších zdrojů včetně internetu.

Stává se, že při psaní školního vzdělávacího programu se tým učitelů řídil hlavně obsahem učiva, tzv. tématy.

Proto jejich program ročníků neponechává dost času pro to, jak pomalé a dlouhé jsou činnosti, ve kterých si žáci osvojují postupy a dovednosti i postoje potřebné pro čtenářskou gramotnost. Na učitele pak „tlačí čas“, nedávají dětem dost času, aby pocítily, že se jim učení daří, aby si samy ověřily, že zvládnou četbu třeba jen o málo náročnějšího textu.

Podmínka pro rozvíjení čtenářství

Při prvních revizích ŠVP se učitelé dohodli, že pro jejich žáky je důležitější dosahovat cílů funkčních gramotností – včetně čtenářské – než úplné probrání témat učiva. Některá témata se stanou zástupci pro řadu podobných, a tak zbude více času na rozvíjení čtenářství. S vedením školy bylo dohodnuto, že se na práci učitele a třídy bude více sledovat to, jak se zlepšuje výkon dětí ve čtení, a nikoli to, zda už byla probrána všechna témata, aby učitelé neměli obavy.

Příklad

V přírodopise se žáci budou učit podrobně o včele jako o zástupci společenského hmyzu, avšak mravenci se ve výuce objeví jako téma zajímavého článku, na němž se žáci budou učit čtení s otázkami. V češtině se nevěnuje tolik času procvičování v určování slovních druhů, ale bude se o nich hovořit v souvislosti s tím, o čem vypovídají slova, o něž žák opírá své odpovědi při řízeném čtení.

Stává se, že učitelé nepovažují žáky za schopné vybrat si text.

Pokud tuto dovednost se žáky cíleně nerozvíjejí, žáci jsou přirozeně bezradní nebo jednostranní. Učitelé nenechávají žáky vybrat si text, protože to žáci neumějí, a žáci to neumějí, protože to nedělají a nikdo je tomu neučí.

Podmínka pro rozvíjení čtenářství

Škola má ve svém programu zakotveno, že žáci si vybírají texty samostatně a že se ve škole soustavně učí, jak se to dělá. Učitelé jednak ovládají metodicky vedení žáků při volbě knih (textu), jednak mají přehled o vhodných textech a také umějí vyhodnotit aktuální možnosti a potřeby každého svého žáka.

Příklad

Ve škole probíhají dílny čtení, v jejichž rámci se žáci učí, jak si doporučit knihy. Organizují se různé formy výběru knih, hodnocení knih, konzultace s učitelem o volbě knihy nebo textu. Škola má na webové stránce prostor pro informace žáků o přečtených knihách (např. formou „top ten“). Ve třídách jsou nástěnky, kam žáci vyvěšují informace o zajímavých knihách. Žáci si ve svých portfoliích vedou seznamy o knihách, které je při vyprávění spolužáků nebo učitele zaujaly, a které by si chtěli v budoucnu přečíst.